

Μικρά λάθη που κάνουμε όλοι...

Άσμα Ἀσμάτων 2:15: πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς ἀφανίζοντας ἀμπελῶνας καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν...

1. Το τελικό -ν της αιτιατικής.

Πώς γράφεται τελικά;

-Τη ζωή ή την ζωή;

-Το Θεό ή τον Θεό;

-Τη τζαμαρία ή την τζαμαρία;

A. Στα αρσενικά οριστικά άρθρα, το τελικό -ν της αιτιατικής ενικού του αρσενικού γένους του οριστικού και του αόριστου άρθρου (τον/στον, έναν), καθώς και της προσωπικής αντωνυμίας (αυτόν, τον) διατηρείται στον γραπτό λόγο πάντοτε.

B. Στα θηλυκά οριστικά άρθρα, το τελικό -ν παραμένει **ΜΟΝΟ** όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από φωνήεν ή από τα ακόλουθα σύμφωνα: κ, π, τ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ, ψ, ξ. Το τελικό -ν χάνεται όταν η επόμενη λέξη

αρχίζει από εξακολουθητικό σύμφωνο: γ, β, δ, χ, φ, θ, μ, ν, λ, ρ, σ, ζ.

Παράδειγμα:

- Την αγάπη
- Τη χαρά
- Την ειρήνη

2. Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν για τα μόρια δε(ν) και μη(ν).

-Δεν υπάρχει δεν μπορώ, υπάρχει δε θέλω.

-Μην τολμήσεις να με ακουμπήσεις!

3. Το επίρρημα 'σαν' κρατάει πάντα το τελικό -ν.

-Μας κοίταζε σαν χαζός.

4. Ποιος, που ή πού, πως ή πώς κλπ.

Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν παίρνουν τονικό σημάδι. Θεωρούνται μονοσύλλαβοι και μένουν άτονοι οι τύποι, π.χ., μια, για, γεια, πια, ποιος, ποια, ποιο, που, πως, τρεις, νιος. Προσοχή στη διαφορά: δυο – δύο, μια – μία, το βιος – ο βίος...

Τα ερωτηματικά πού και πώς, είτε βρίσκονται σε ευθεία ερώτηση είτε σε πλάγια, τονίζονται π.χ., Πού πήγες; (ευθεία) – Δε μας είπες πού πήγες (πλάγια)...

Το που όταν είναι επίρρημα, αντωνυμία ή σύνδεσμος και το πως όταν είναι σύνδεσμος δεν παίρνουν τόνο π.χ.: Αυτό που σου είπα. ...

5. Ότι ή ότι;

Ότι = οτιδήποτε

-Χρόνια πολλά και ό,τι επιθυμείς.

Ότι = πως

-Έμαθα ότι δεν είπε την αλήθεια.

6. Το κόμμα¹

A. Μέσα στην περίοδο: Με κόμματα χωρίζουμε τις δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις, δηλαδή αυτές που αρχίζουν με: αφού, αν (υποθετικό), εάν (υποθετικό), εφόσον, ενώ, διότι, επειδή, γιατί, για να, όταν, ώστε, μόνο που, κάθε φορά που, και αν, μολονότι, ακόμη κι αν, με αποτέλεσμα να, μόλις, σαν, δηλαδή, ο οποίος, όποτε, πριν.

π.χ.: Ο ελληνικός στόλος, **αν και ήταν πολύ μικρότερος σε αριθμό από τον περσικό**, κατόρθωσε να νικήσει στη ναυμαχία της Σαλαμίνας.

---

¹ Πηγή και copyright: <http://dide-a-ath.att.sch.gr/grpolthem/>

Μελετώ περισσότερο, **όταν** πλησιάζουν οι εξετάσεις.

Σημείωση: Οι προτάσεις αυτές, ακόμη κι αν προτάσσονται, χωρίζονται με κόμμα, π.χ.: **Για να πετύχει κανείς**, πρέπει να είναι εργατικός.

Βάζουμε κόμμα, για να χωρίσουμε όμοιες προτάσεις: π.χ.: Διάβασα το εγχειρίδιο, **ανέτρεξα σε πηγές, ρώτησα πολλούς**.

Βάζουμε κόμμα, όταν έχουμε πάνω από δύο προτάσεις που συνδέονται με συμπλεκτικούς ή διαζευκτικούς συνδέσμους: π.χ.: Εγώ ούτε είδα, **ούτε άκουσα, ούτε ξέρω τίποτα**.

Βάζουμε κόμμα, όταν έχουμε παρατακτική σύνδεση με αντιθετικούς συνδέσμους και υπάρχει ρήμα: π.χ.: Ναι, **το υποσχέθηκα, αλλά τώρα δεν μπορώ**. Θα γράψουμε όμως: Είναι έξυπνος αλλά αδιάφορος (χωρίς κόμμα)

Βάζουμε κόμμα, όταν πρέπει να χωρίσουμε τα λόγια του αφηγητή από τα λόγια των προσώπων του κειμένου: π.χ.: 'Εγώ', απάντησε ο κύριος, **'δε γνωρίζω τίποτα για την υπόθεση'**.

B. Μέσα στην ίδια πρόταση: Βάζουμε κόμμα, όταν μέσα στην ίδια πρόταση έχουμε όμοιους όρους (ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα, αντωνυμίες, κ.ά.): π.χ.: Ο πολιτισμός, **η εκπαίδευση, η υγεία, η παιδεία, η δικαιοσύνη** αποτελούν υποχρεώσεις της ευνομούμενης πολιτείας.

Βάζουμε κόμμα, όταν έχουμε παράθεση ή επεξήγηση: π.χ.: Η Πάρνηθα, **το υψηλότερο βουνό της Αττικής**, ήταν κατάφυτη από έλατα. (επεξήγηση) - Ο Νίκος, ο αδελφός του Ηλία, έφυγε. (παράθεση)

Βάζουμε κόμμα, όταν έχουμε κλητική προσφώνηση: π.χ.:
Μέριασε, **βράχε, να διαβώ**. – Μάλιστα, κύριέ μου, ήμουν εκεί.

II. Δε βάζουμε κόμμα Πριν από το να: π.χ.: Θέλω να μελετήσω
Πριν από προτάσεις που είναι υποκείμενα ή αντικείμενα (τις
λεγόμενες ονοματικές προτάσεις, δηλ. ειδικές, ενδοιαστικές,
πλάγιες ερωτηματικές, ορισμένες αναφορικές): π.χ.: Έμαθα πως
ήρθες (ειδική)

– Έμαθα ότι πέτυχες (ειδική)

– Φοβούμαι μήπως δεν προλάβω (ενδοιαστική)

– Δεν ξέρω αν έφυγε (πλάγια ερωτηματική)

– Ας έρθει όποιος θέλετε (αναφορική).

Σημείωση: Όταν οι παραπάνω προτάσεις είναι επεξηγήσεις,
τότε χωρίζονται με κόμμα. π.χ.: Έμαθα αυτό, **ότι ήρθες**.

– Φοβούμαι μόνο ένα πράγμα, μήπως μου πέσει ο ουρανός στο
κεφάλι. Πριν από το αναφορικό που, όταν αποτελεί αναγκαίο
προσδιορισμό: π.χ.: Ο άνθρωπος που τώρα πέρασε είναι φίλος
μου. Αλλά: Βλέπω από το παράθυρό μου το βουνό, που είναι
πάντα χιονισμένο.

III. Κόμμα πριν από το και; Βάζουμε κόμμα πριν από το και, όταν
πρόκειται για εναντιωματική πρόταση: π.χ.: Θα φύγω, **και αν
ακόμα βρέχει**. Βάζουμε κόμμα πριν από το και, όταν
παρεμβάλλεται δευτερεύουσα πρόταση: π.χ.: Γύρισα σπίτι, όταν
τελείωσα τη δουλειά, και συνέχισα τη μελέτη. Βάζουμε κόμμα
πριν από το και, όταν η πρόταση που ξεκινά με το και δε έχει
κοινά συντακτικά στοιχεία με την προηγούμενη: π.χ.: Λέγε, **και
θα σου απαντήσω**. Βάζουμε κόμμα πριν από το και, όταν

θέλουμε να δώσουμε έμφαση: π.χ.: Δεν εργάστηκε, δεν προσπάθησε, δεν ήταν συνεπής, και πήρε τη μεγαλύτερη αύξηση!

7. Η άνω τελεία².

Η άνω τελεία χρησιμεύει για να σημειώνουμε μικρότερη διακοπή απ' ό,τι με την τελεία και μεγαλύτερη απ' ό,τι με το κόμμα. Η άνω τελεία δε σηματοδοτεί το τέλος περιόδου, αλλά ημιπεριόδου.

Επιμένω σ' αυτό· δεν μπορούσε να με γελάσει· όλες μου οι αισθήσεις ήταν οπλισμένες, και τα έβλεπα όσα μου συνέβαιναν με μάτι οξύτερο από κάθε άλλη φορά στη ζωή μου. [Ο Εξώστης, Νίκος Καχτίσης]

Ειδικότερα η άνω τελεία:

α) Μέσα στην περίοδο χωρίζει ομάδες από προτάσεις. Οι προτάσεις αυτές χωρίζονται αναμεταξύ τους με κόμματα:

Του Αισχύλου σώζονται τρεις τραγωδίες από τον τρωικό κύκλο, ο Αγαμέμνονας, οι Χοηφόρες, οι Ευμενίδες· του Σοφοκλή, ο Αίας, η Ηλέκτρα, ο Φιλοκτήτης· του Ευριπίδη, η Ανδρομάχη, η Εκάβη, οι Τρωάδες, η Ηλέκτρα, ο Ορέστης, η Ελένη, ο Ρήσος και οι δύο Ιφιγένειες.

β) Στο εσωτερικό μιας φράσης χωρίζει δύο μέρη της που σχετίζονται μεταξύ τους, αλλά και που έχουν διαφορές, ιδίως όταν το δεύτερο επεξηγεί το πρώτο ή έρχεται σε αντίθεση μαζί του:

---

² Πηγή: https://latistor.blogspot.com/2013/12/blog-post_10.html

Αυτός δεν ήταν άνθρωπος· ήτανε θεριό, δράκος, του βουνού στοιχειό. Μάνα ανθρώπου δεν τον έκαμε· άνοιξε η γη κι απόφιο τον ξετίναξε, σα να τη χτύπησε βροντή. (Βλαχογιάννης)

8. Εισαγωγικά μέσα σε εισαγωγικά³

Στην περίπτωση που χρειάζονται εισαγωγικά μέσα σε κείμενο που είναι ήδη σε εισαγωγικά, τότε για τα εισαγωγικά αυτά χρησιμοποιούνται τα διπλά ανωφερή εισαγωγικά (“ ”), ενώ σε τρίτο επίπεδο εσωτερικά χρησιμοποιούνται τα μονά ανωφερή εισαγωγικά (‘ ’) λ.χ. «— το “ψήφισμα A.950(23) του IMO”, το ψήφισμα 950(23) του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού με τίτλο “Υπηρεσίες συνδρομής στη θάλασσα (‘MAS’)”».

---

³ Πηγή: <https://publications.europa.eu/code/el/el-4100107el.htm>